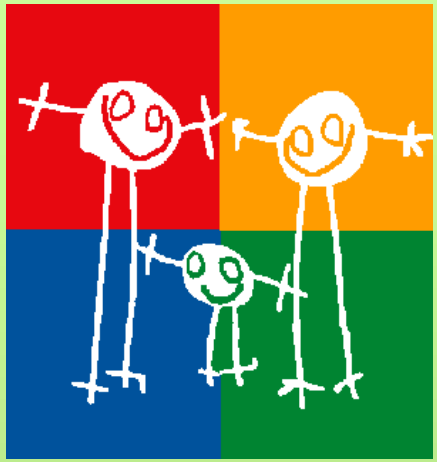

Hoitotakuu lastenpsykiatriassa

Lastenpsykiatrian professoreiden,
ylilääkäreiden, ja ylihoitajien kokous
Turku 19.9.2005

Pälvi Kaukonen, yl, PSHP

Hoidon perusteiden arviointilomake 5-15 -vuotiaille

- Valtakunnallisena testausaineistona 950 lomaketta
- Maksimipistemäärä 57
- Erikoissairaanhoidon hoito aiheellinen kun pistemäärä on 16 tai enemmän
- Sensitiivisyys
  - koko aineistossa 82
  - kiireettömän erikoissairaanhoidon osuudessa 80
- Spesifisyys
  - koko aineistossa 74
  - kiireettömän erikoissairaanhoidon osuudessa 80

Hoidon perusteiden arviointilomake 5-15 -vuotiaille

- Valmistui tammikuun lopussa 2005
- STM julkaisi lyhennelmänä
- Varsinainen lomake levitetty erikoisalan toimesta
- Hoitotakuulait voimaan 1.3.2005
- Sähköisiä lomakeversioita tehty paikallisesti
- Valtakunnallinen sähköinen versio on nyt suunnitteilla Terveysporttiin

Miten yhtenäisiä hoidon perusteita sovelletaan

- Lomaketta käytetään erikoissairaanhoidossa tehdyn tutkimuksen jälkeen määrittämään **toteutetaanko tarpeelliseksi todettu hoito erikoissairaanhoidossa vai perustasolla**

- Hoitopäätöksen tekee hoitava lääkäri
- Hoitopäätöksen perustelut kirjataan potilaskertomukseen
- Hoitotietoihin tallennetaan pistemäärä

Lastenpsykiatriassa

- Perustason puuttuvat resurssit vaikuttavat hoitopäätökseen
- Poikkeavan päätöksen perustelut kirjattava potilaskertomukseen, TAYSissa myös hoitotietoihin

Huomioitavaa

- Hoitopäätökset tekee lääkäri
  - päätöksistä ei valitusoikeutta
- Yhtenäiset hoitoindikaatiot ovat luonteeltaan yleisiä ohjeita, apuvälineitä päätöksenteossa
- Hoitoindikaatioista voi ja tulee poiketa silloin, kun siihen on perusteet (perustelut potilaskertomukseen!)

Palautetta lomakkeen käytöstä

- Lomakkeen täyttämisajankohdasta epäselvyyttä
  - Yhden haastattelun jälkeen
  - Polikliinisen tutkimusjakson jälkeen
- Lomaketta ei muisteta täyttää
- ”Perustason tätä pitäisi tehdä”
- Yllättävän usein alle 16 pistettä

Ongelmakohtia

- Hoidon tarpeen arviointi = lähetteen lukeminen?
  - yksi haastattelukäynti?
  - pkl tutkimusjakso?
  - osastotutkimusjakso?
- Hoitopäätös tehdään potilaan / perheen kanssa
- Tarpeen mukainen hoito
  - osastohoito, psykoterapia tms
  - entä osastolle jonotettaessa toteutettavat ”kannattelukäynnit”

Hoidon perusteiden arviointilomakkeen toimivuuden seuranta

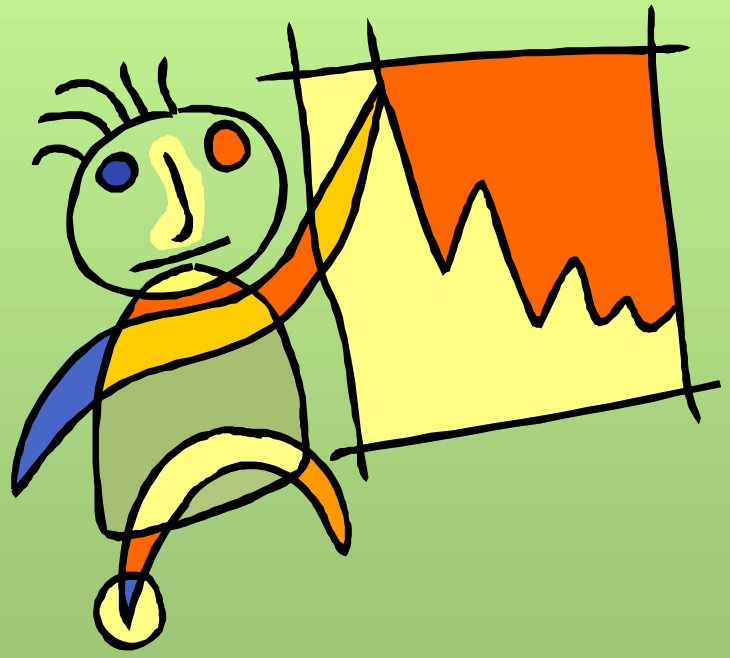

Hoidon perusteiden arviointilomakkeen toimivuuden seuranta

- Toteutettiin keväällä 2005
- Jorma Pihan/Lasten mielenterveystyön toimikunnan sähköpostikirje ylilääkäreille 18.4.2005
- Täytetyn lomakkeen lomakesivusta kopio TAYS:iin
- Keruuaika toukokuu 2005
- Ei erityistä instruktiota

Arviointilomakkeen toimivuuden seuranta

- N = 132 (esh 115 + pene 17)
- PSHP, HUS, VSHP, SATSHP, KYS, VSSHP, EPSHP, PSSHP
- Esh-otoksessa tyttöjä 36 % (41/115) ja poikia 64 % (74/115)

Potilaiden ikäjakauma (N=115)

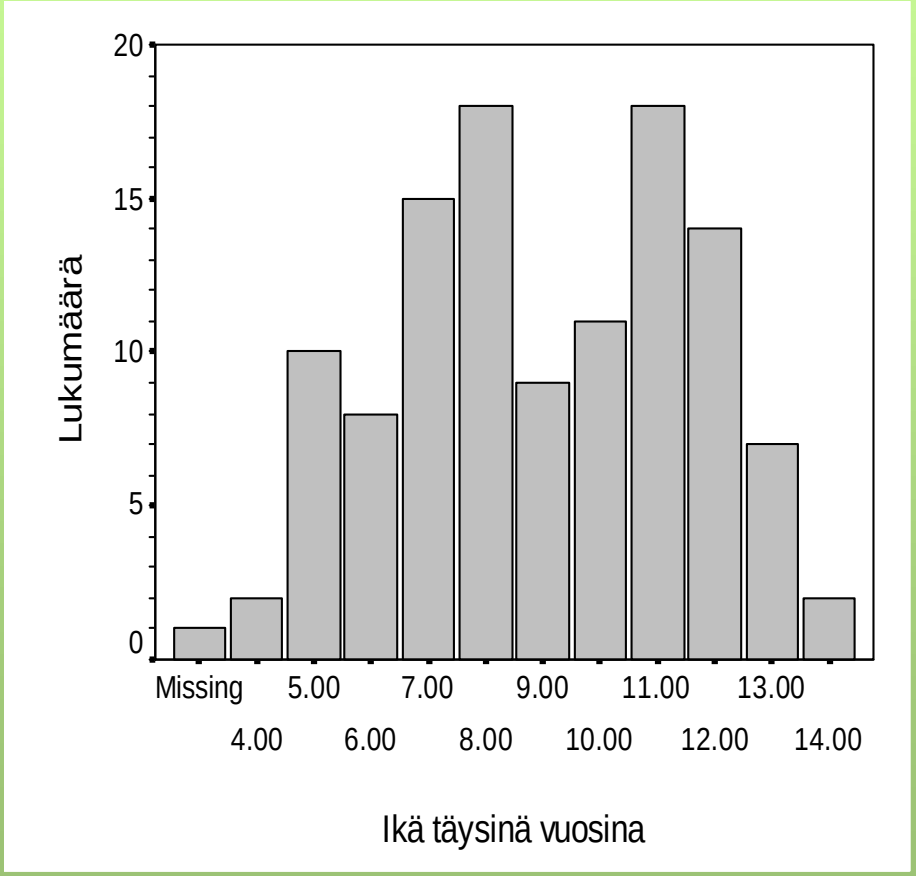

Tuloksia

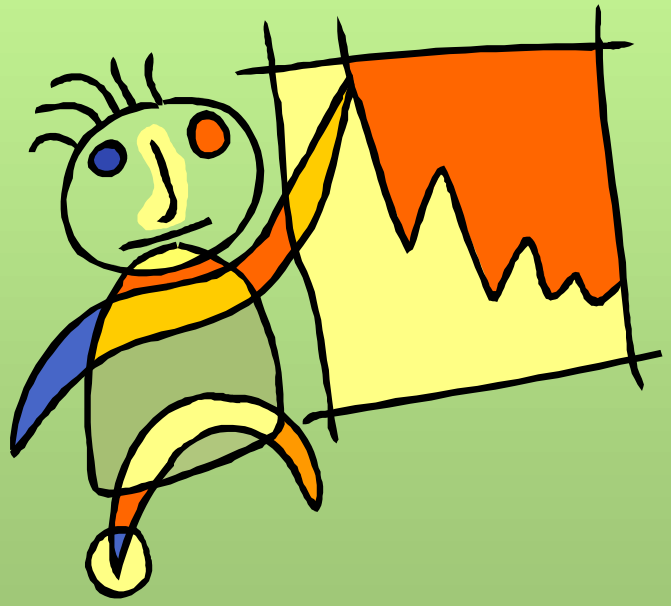

Lomakkeiden pistesummien jakauma (N=115)

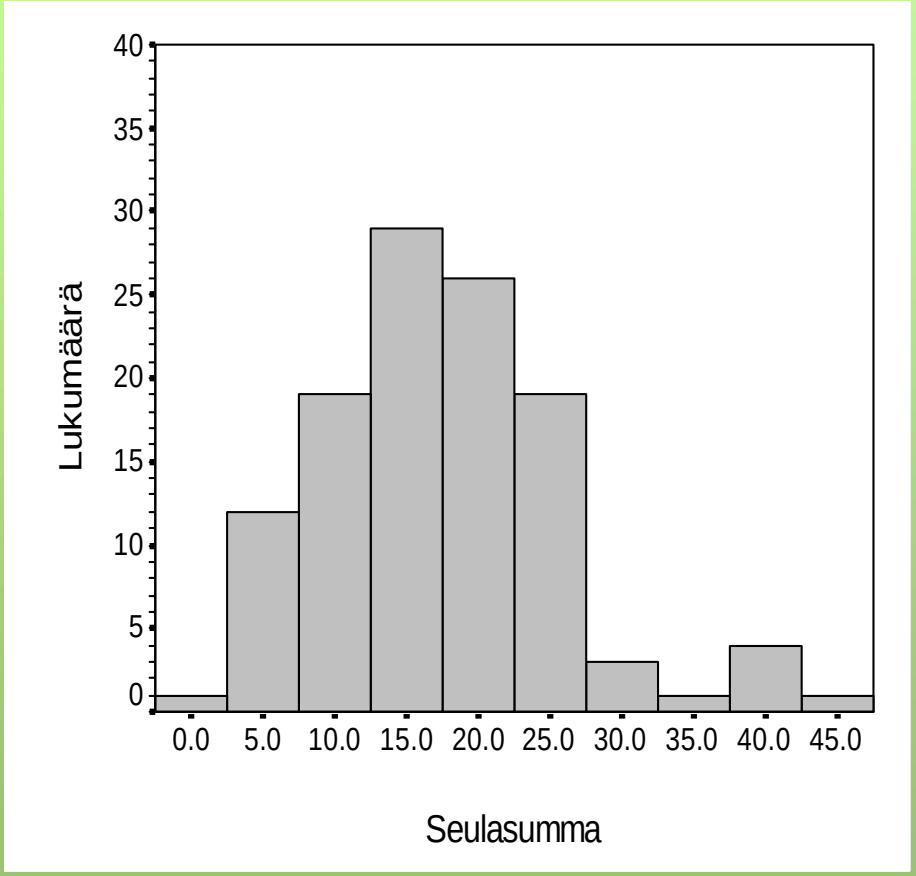

Kliininen arvio esh-hoidon tarpeesta VAS-janalla

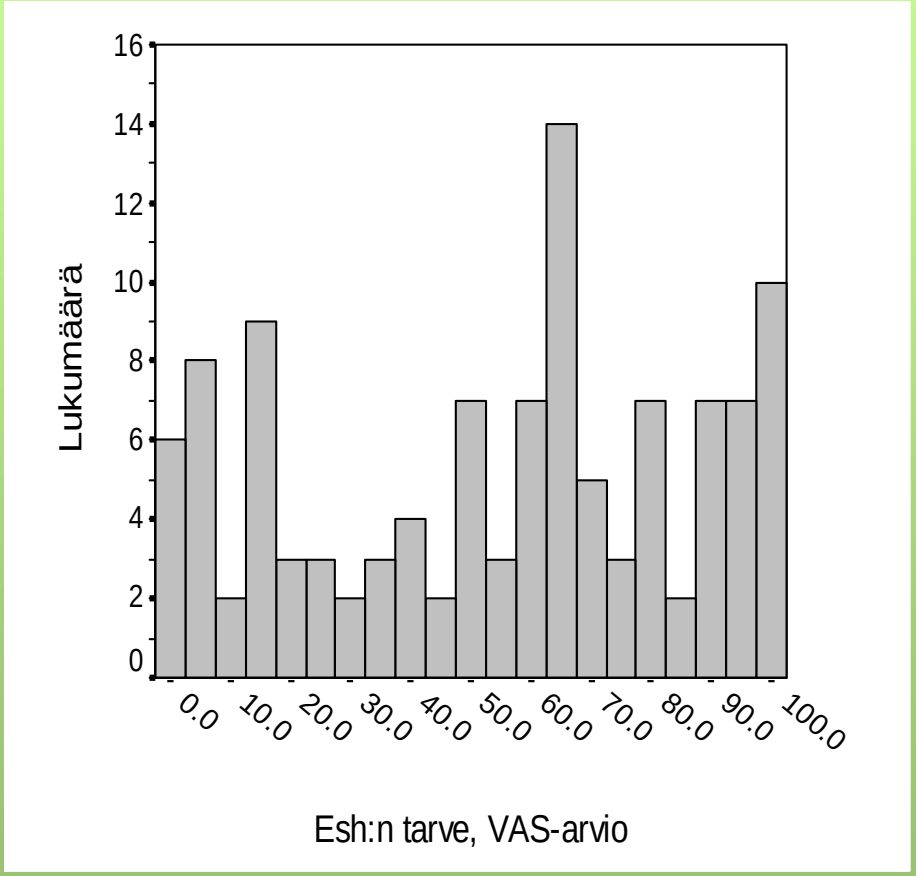

Kliinisen hoidontarvearvion ja lomakkeen pistesumman välinen riippuvuus

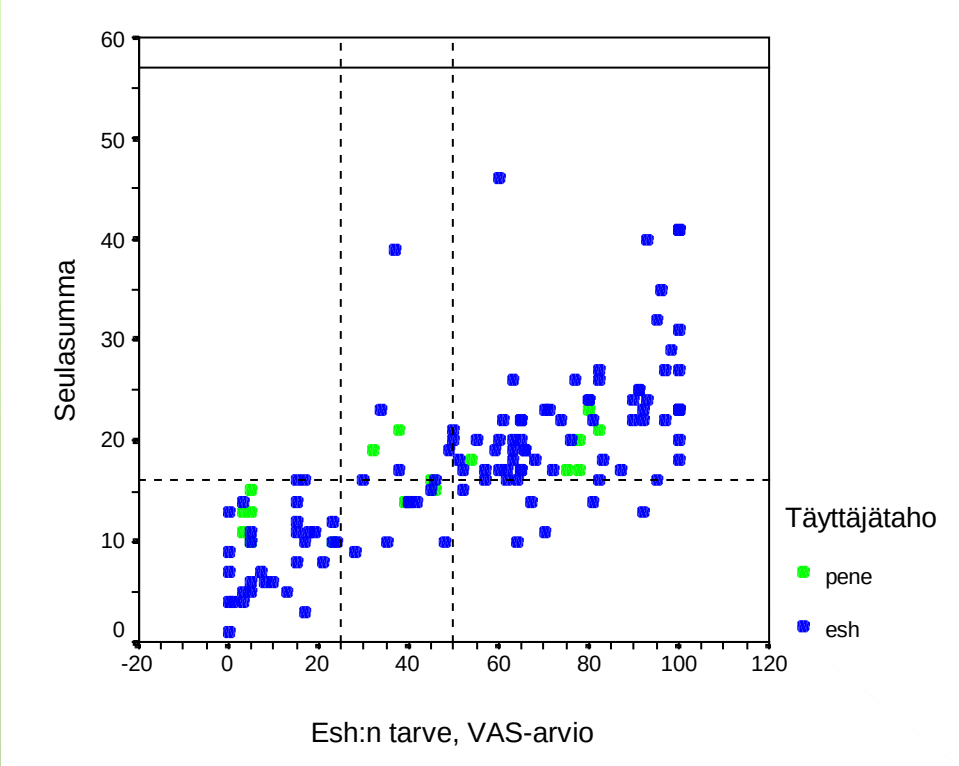

Herkkyys ja tarkkuus

- Jos arvioidaan, että 50 % lähetyistä kuuluu erikoissairaanhoitoon
  - sensitiivisyys 91,4 %
  - spesifisyys 81,8 %
- Jos arvioidaan, että 75 % lähetetyistä kuuluu erikoissairaanhoitoon
  - sensitiivisyys 84,3 %
  - spesifisyys 93,5 %

- Huom! VAS-jana täytetty pisteiden laskemisen jälkeen

Korrelaatiot

	TARVE esh:n tarve, VAS-arvio	INDSUM lomakkeen summapisteet
lomakkeen summapisteet	**0,787**	
vaara itselle/muille/psykoottinen	**0,523**	**0,59**
sisäänpäin suun. oireet	**0,533**	**0,657**
ulospäin suuntautuneet oireet	0,35	**0,622**
kehitys ikätasoon nähden	0,433	**0,514**
ongelmia kotiympäristössä	**0,552**	**0,645**
koulu ja/tai työ	0,436	**0,671**
toimintakyky sosiaalisissa suhteissa	0,467	**0,584**
CGAS-arvio	**0,559**	**0,813**
samanaikaiset somaattiset sairaudet	-0,068	-0,018
Samanaikaiset psyykkiset sairaudet	0,395	**0,542**
perheen toimintakyky /perhetekijät	0,414	0,491
suvussa mielenterveyden häiriöitä	0,232	0,217
päihteiden käyttö	0,239	0,21
ennuste ilman hoitoa	**0,738**	**0,756**
hoidosta odotettavissa oleva hyöty	0,419	0,349

Hoidon tarve ←→ diagnoosit

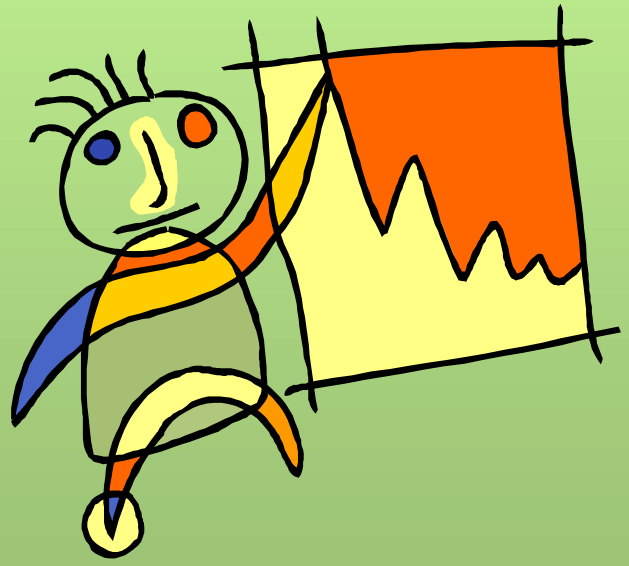

Esh:n tarpeen katkaisupisteen (16) ylittäneiden osuus diagnoosien kokonaislukumäärän mukaan

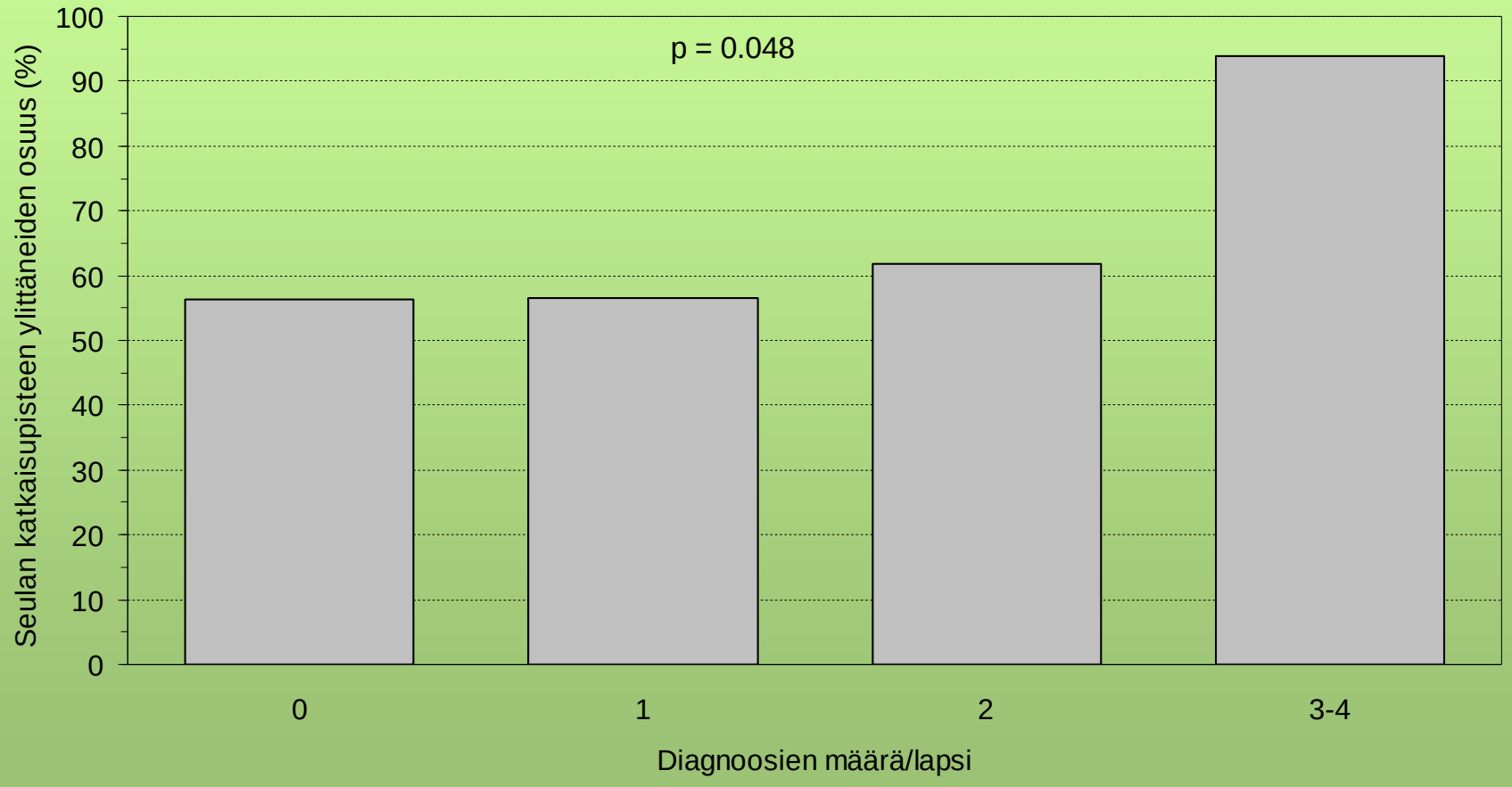

Lomakkeen pistesumman mediaani ja kvartiilit diagnoosien kokonaislukumäärän mukaan

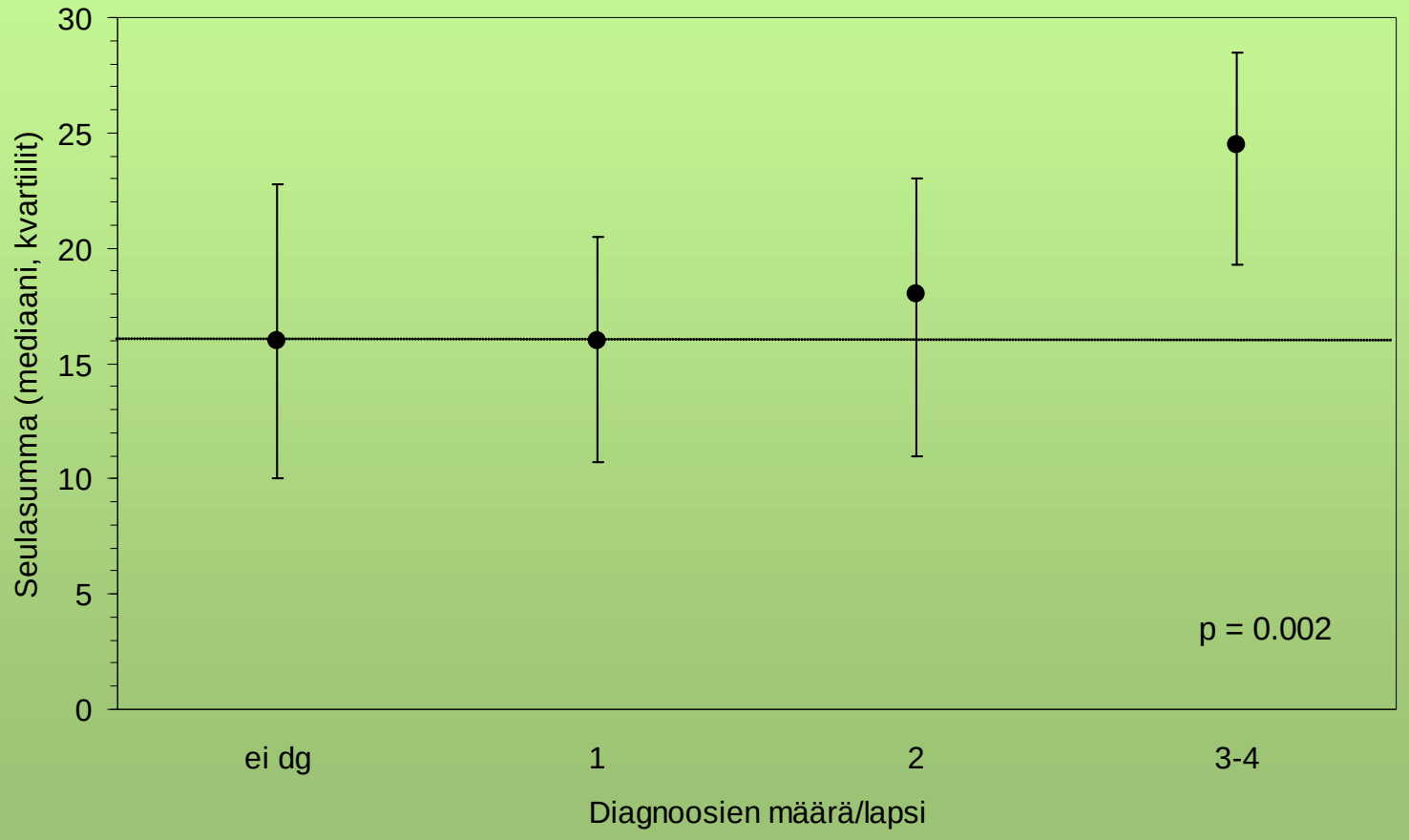

Esh:n tarpeen katkaisupisteen (16) ylittäneiden osuus diagnoosikombinaatioittain

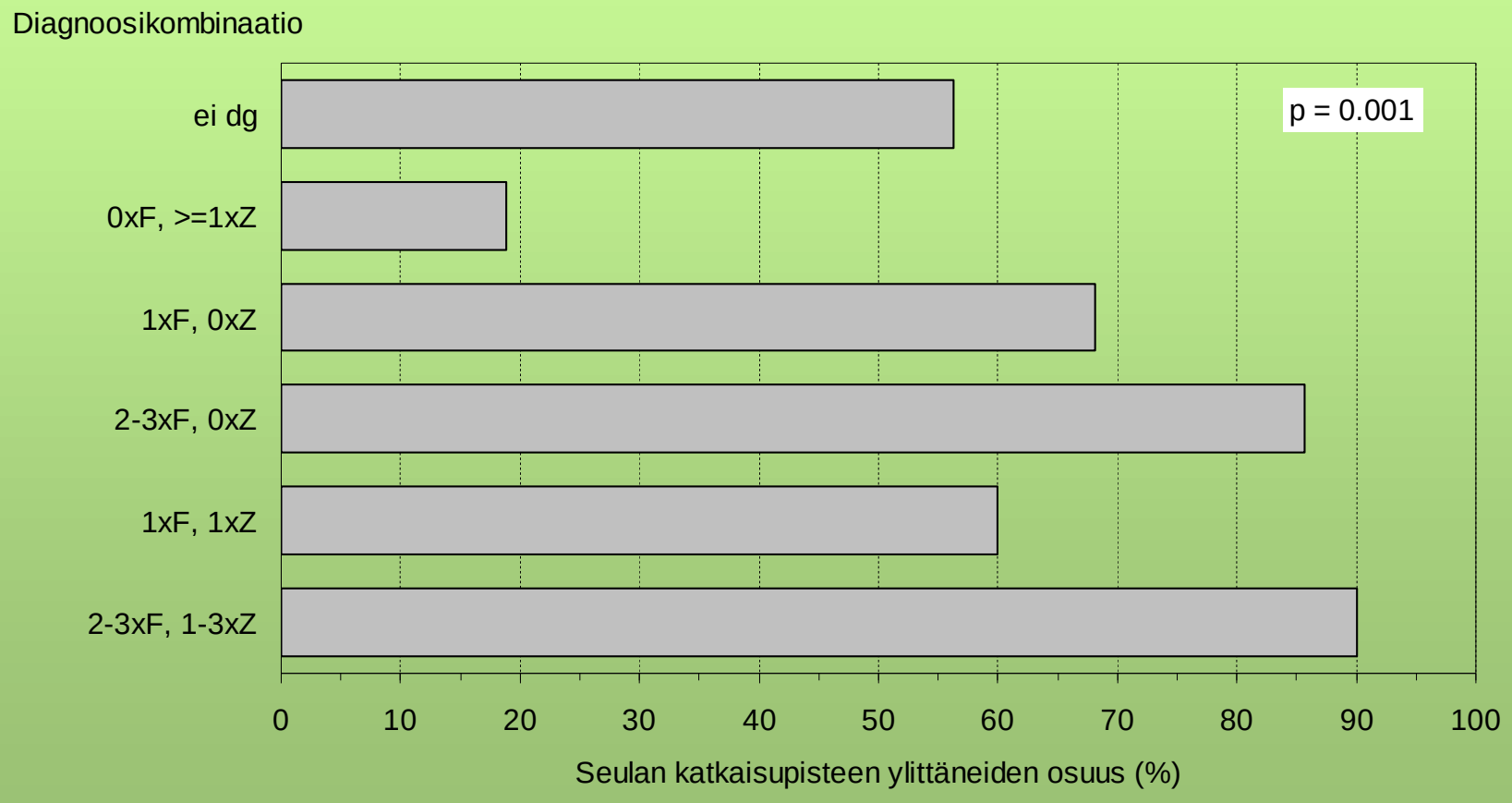

Lomakkeen pistesumman mediaani ja kvartiilit diagnoosikombinaatioittain

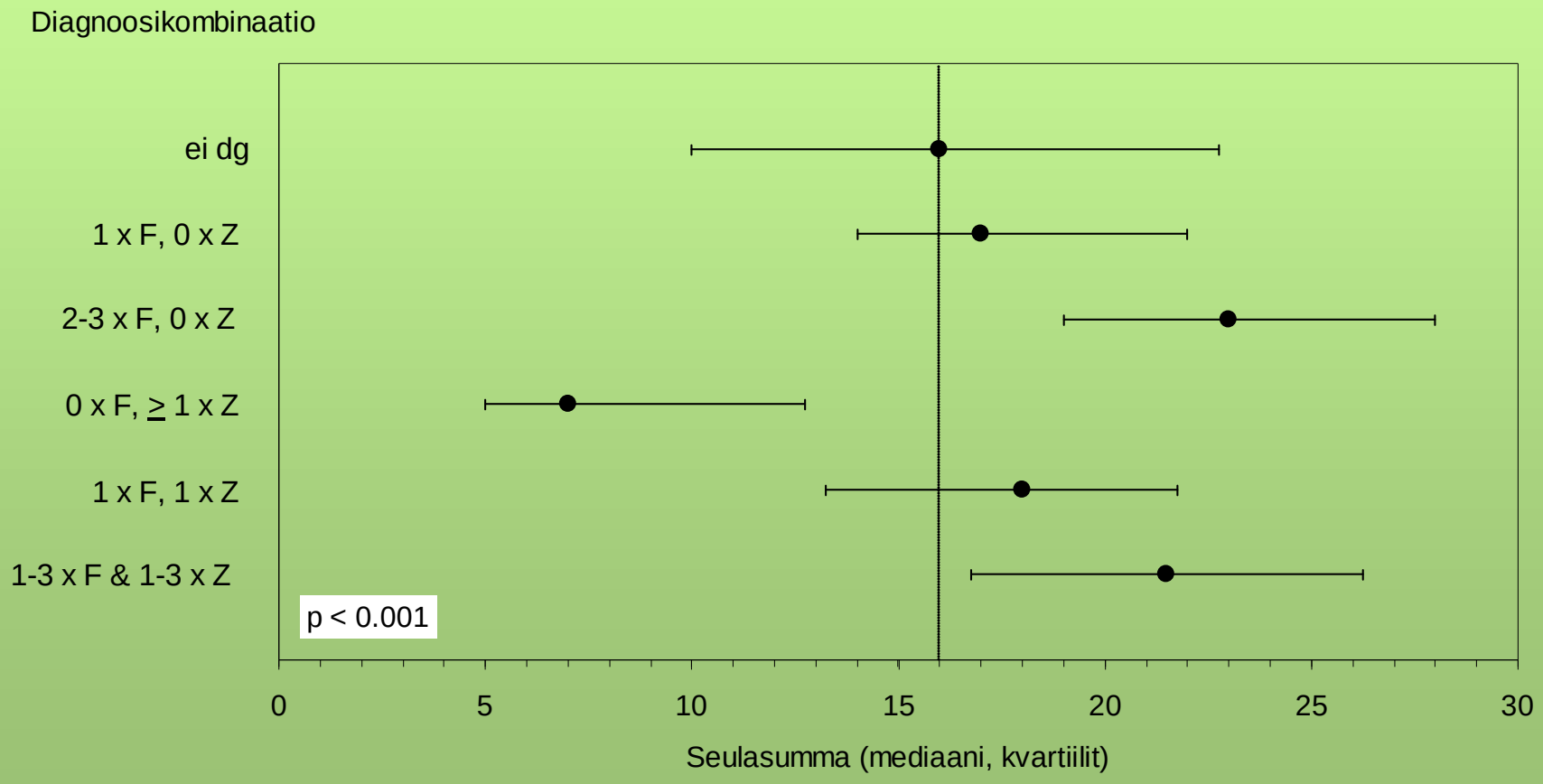

Esh:n tarpeen katkaisupisteen (16) ylittäneiden osuus eri diagnoosikombinaatioiden mukaan

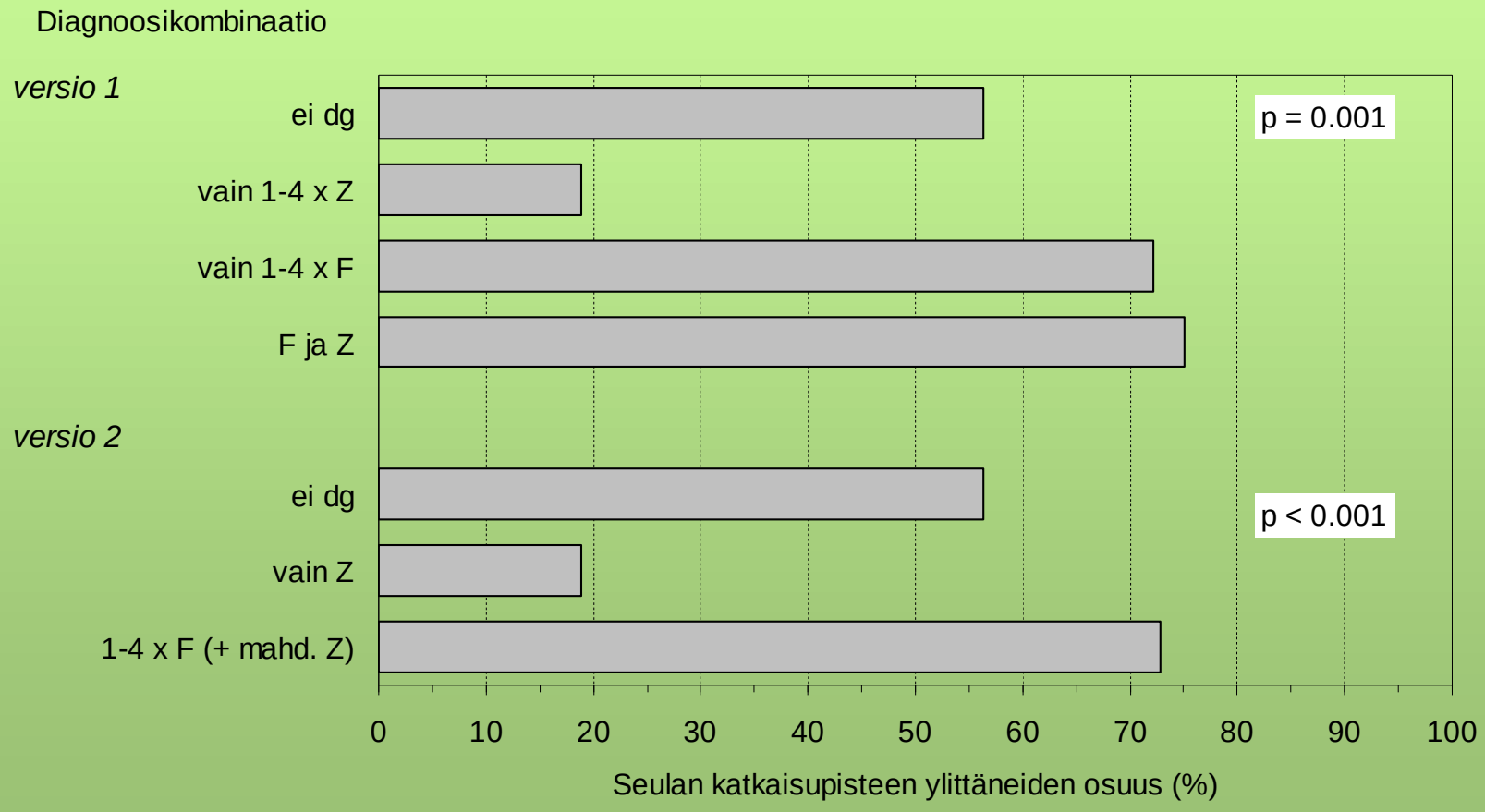

Lomakkeen pistesumman mediaani ja kvartiilit eri diagnoosikombinaatioiden mukaan

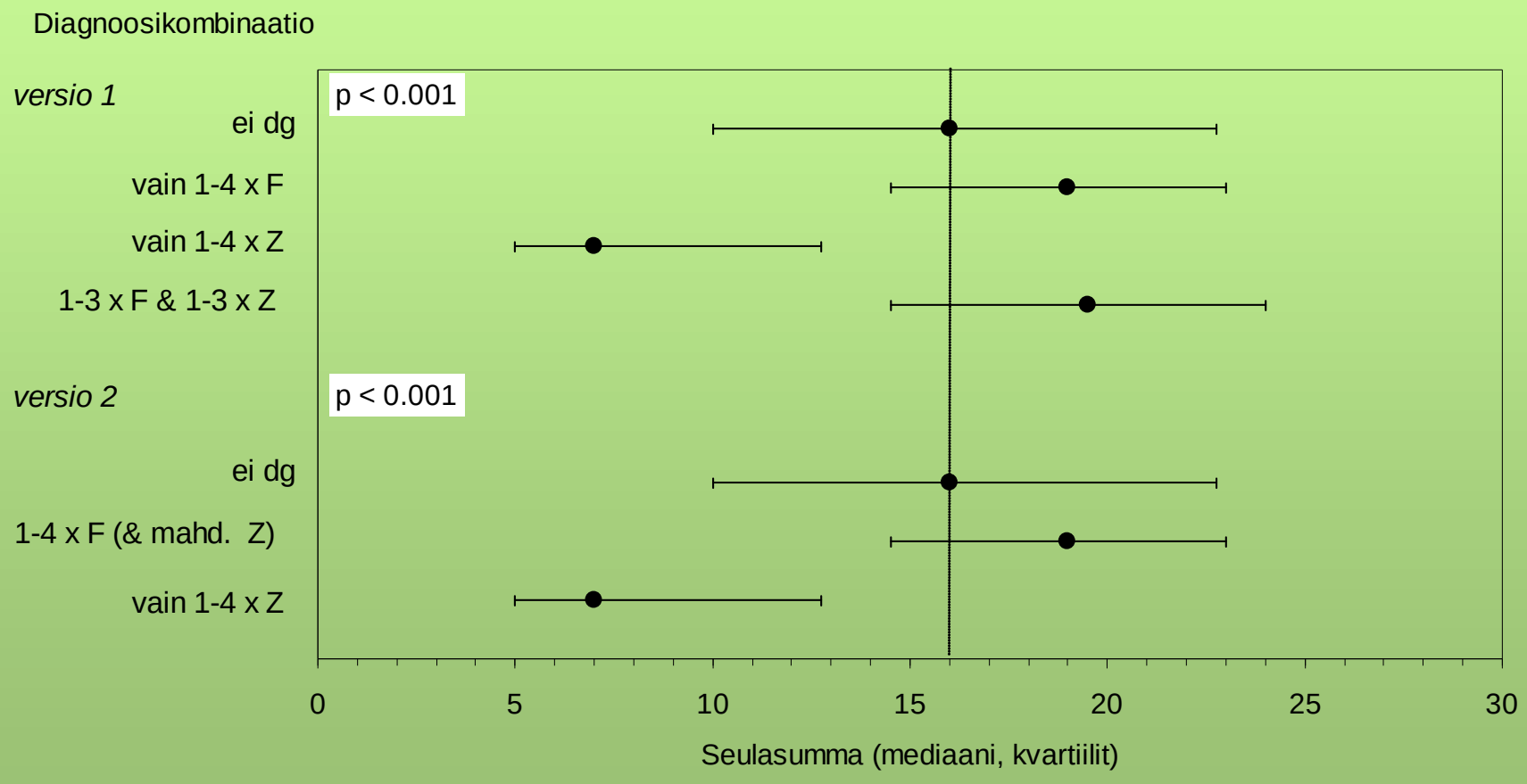

Johtopäätöksiä ja pohdintaa

Seurantamittauksen puutteellisuudet

- Ei instruktiota
- Kliininen hoidon tarpeen arvio (VAS) tehty pistelaskun jälkeen, ei siis riippumaton
- Täyttämisajankohta vaihtelee

- Kysymyksissä hiottavaa
  - hoidosta hyötyä
  - suvun psyykkiset sairaudet
  - samanaikaissairastavuus

Johtopäätökset

- Lomake poimii F-diagnoosin saaneet
- Mitä useampi dg sitä vahvemmin

- Erikoissairaanhoitoon ohjautuu alle 16 pisteellä
- Pitäisi voida osoittaa kuinka moni näistä on hoidettava erikoissairaanhoidossa kuntapalvelujen puuttuessa

- Menevätkö perheen vaikeat vuorovaikutushäiriöt pesuveden mukana?

Pohdintaa…

- Hoituisivatko Z-diagnoosin saavat potilaat muualla, jos palveluita olisi?
- Esimerkiksi esh:n konsultaation avulla kunnissa?
- Hyötyisivätkö enemmän sosiaalipuolen/lastensuojelun toimista?
- Toisaalta F-diagnoosin preventiota = oikea-aikaista hoitoa?

- Lastensuojelun laitoksissa hoitoa vailla olevia lapsia

Erikoisalan pohdittavaksi

- Mitä 3 viikossa pitää tapahtua?
- Hoitopäätöskohta
- Mikä on tarpeen mukaista hoitoa?
- Mitä eväitä jatkokehittämiselle (lomake läheteohjeeksi)

Jatkotyöskentely

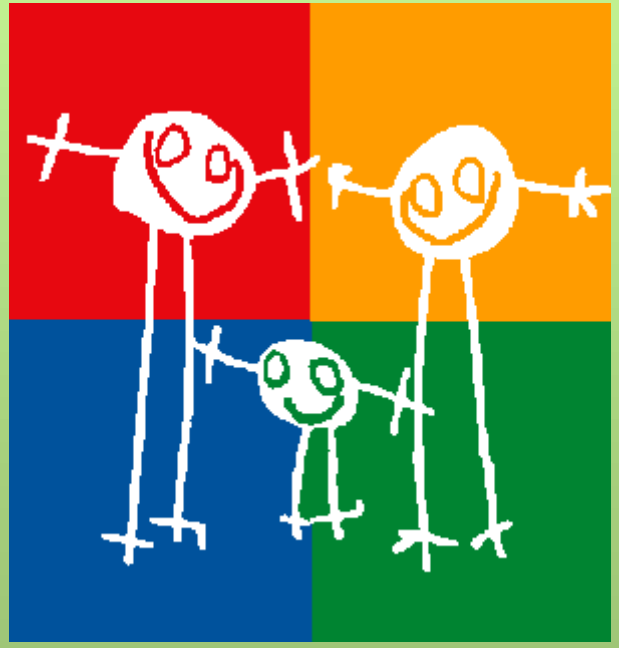

2005

- Lomakkeen toimivuuden arviointi, testiotos
- Läheteohjeen kehittäminen
  - pene
  - pth, lastensuojelu
- Kysymysmuutokset
  - vanhempien psyykkinen sairaus
  - päihdekysymys
  - hoidosta hyötyä ?
- Lomake 0-5 -vuotiaille

2006
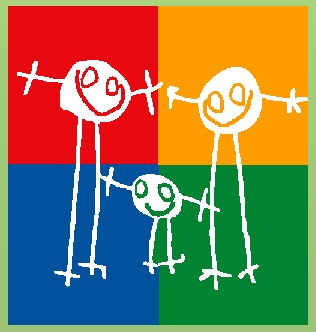
- Läheteohjeen implementointi, koulutusohjelma perustasolle
- Perusterveydenhuolto mukaan, jopa lääkärit…?
  - peruspalvelutiimi-malli
  - perustason hoitomenetelmät
- **Mahdollisuus parantaa palvelujärjestelmää !**